

ENDÜSTRİ VE ÖRGÜT PSİKOLOJİSİ

Prof. Dr. Selahiddin Öğülmüş

Öğülmüş, S. (2016). Endüstri ve Örgüt Psikolojisi Ders Notları, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisans Programı

Endüstri ve Örgüt (E/Ö) Psikolojisi

- Endüstri ve örgüt psikolojisi, davranışın nedenlerini ve davranışı ortaya çıkaran süreçleri inceleyen psikolojinin uygulamalı alt dallarından biridir.
- Endüstri ve örgüt psikolojisi'nin ilgi alanı (a) insan davranışlarıyla ve (b) insanın da "işle ilgili" davranışlarıyla sınırlıdır.

E/Ö Psikolojisi'nin Temel Amaçları

- İnsanların iş performansını etkileyen etmenleri saptamak,
- İnsanların iş doyumunu etkileyen etmenleri saptamak,
- Çalışanların performansını ve doyumunu artırmaya yönelik yöntemler ve teknikler geliştirmek

İşle İlgili Davranışların Kaynağı

- Kişi
- Ortam
- Etkileşim

E/Ö Psikolojisinde Araştırma

- Temel Araştırma
- Uygulamalı Araştırma

Örnekler:

- İşle ilgili ilk deneyimler, insanın daha sonraki yıllarda elde edeceği mesleki başarıları etkiler mi?
- Bir mekanın aydınlatılma biçimi ile kişinin görsel ayırt edicilik yeteneği arasında ilişki var mıdır?

E/Ö Psikolojisi Uygulamaları

- Psikolojik danışma
- Program geliştirme
- Bireylerin değerlendirilmesi

E/Ö Psikolojisinin Kapsamı

- Ders kitaplarındaki konuların incelenmesi
- Süreli yayınlardaki makalelerin konulara göre dağılımı
- Uygulayıcı E/Ö psikologlarının gerçekleştirdikleri etkinlikler listesi

E/Ö Psikolojisinin Konuları: Ders Kitaplarına Göre ...

■ İşgörenlerin seçimi	4		
■ Endüstriyel ve organizasyonel psikolojinin tarihi	4		
■ İş analizi	4		
■ Güdülenme	4		
■ Örgütsel gelişme	4		
■ Performansın değerlendirilmesi	4		
■ Psikolojik testler	4		
■ İstatistik ve araştırma yöntemi	4		
■ Eğitim	4		
■ Çalışma koşulları	4		
■ Grup süreci		3	
■ İnsan faktörü		3	
■ İşe bağlanma/işgörenlerin tutumu		3	
■ İşgörenlerarası ilişkiler		3	
■ İşe devamsızlık			2
■ İşgörenlerin gelişmesi			2
■ Ölçütler			2
■ İş değerlendirme			2
■ İş tasarımı			2
■ Tüketici psikolojisi			1
■ Stress ve sağlık psikolojisi			1

Uygulayıcı E/Ö psikologlarının gerçekleştirdikleri etkinlikler

---

- Bireysel Değerlendirme
- Eğitim
- Örgütsel Davranış
- Örgütsel Gelişme
- İşgörenlerin Gelişimi

E/Ö Psikolojisi mi Çalışma Psikolojisi mi?

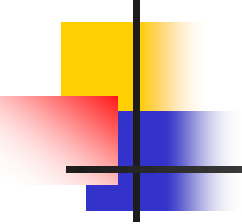
- İnsanların çalışma (iş) hakkındaki görüşleri
- Bireylerin Değerlendirilmesi
- Bireylerin ve Grupların Gelişimi
- Çalışmanın (İşin) ve örgütün doğası
- İşin (çalışmanın) yapıldığı fiziksel çevre

E/Ö Psikolojisinin, Psikolojinin Diğer Alt Dallarıyla İlişkisi

---

- Konu merkezli yaklaşım
- Alan veya ortam merkezli yaklaşım

İnsanın çalışma yaşamındaki davranışlarını ele alan bilim dalları

- Endüstri ve Örgüt Psikolojisi
- Çalışma Psikolojisi
  - Uğraşı Psikolojisi
  - Meslek Psikolojisi
  - Yönetim Psikolojisi
- Personel Psikolojisi
- Örgüt Psikolojisi
- Mühendislik Psikolojisi
- Örgütsel Davranış
- İnsan Kaynakları Yönetimi

Endüstri ve Örgüt (E/Ö) Psikolojisinin Kökleri

- Endüstriyel tıp açısından "Elişçilerinin Hastalıkları ve Diğer Elişçiliği Rahatsızlıkları" adlı monografi (Paracelcus; 1567)
- "Ticaretle Uğraşanların Rahatsızlıkları" adlı kitabın yayınlanması (Bernardino Ramazzini:1633-1714)
- Günümüzde mesleki rehberlik alanının öncüsü sayılabilecek nitelikteki İspanyolca bir kitabın yayınlanması (John Huarte, 16. yüzyıl)
- Fizyoloji alanında yorgunluk konusunda 18. ve 19. yüzyıllarda yapılan araştırmalar

Endüstri ve Örgüt (E/Ö) Psikolojisinin Kurucuları

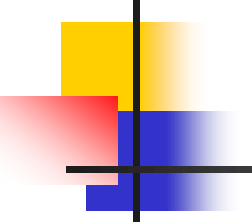
- Dr. W. D. Scott
  - Reklamcılık Kuramı, 1903
  - Reklamcılık Psikolojisi, 1908
- Hugo Münsterberg
  - Psikoloji ve Endüstriyel Etkililik, 1913

Endüstri ve Örgüt (E/Ö) Psikolojisinin Tarihi

- I. Dünya Savaşından Önce
- I. Dünya Savaşı Yılları
- I. ve II. Dünya Savaşı Arasındaki Yıllar
- II. Dünya Savaşı Yılları
- II. Dünya Savaşından Sonraki Yıllar

Endüstri ve Örgüt (E/Ö) Psikolojisinin Tarihinde Önemli Olaylar

---

- Ordu Alfa Testi
- Personel sınıflandırma ve Değerlendirme Yöntemi
- The Journal of Applied Psychology (1917)
- Testlere yönelik eleştiriler (1920'ler)
- Hawthorn Araştırmaları
- Mesleki Ünvanlar Sözlüğü'nün hazırlanması
- Bilim adamlarının Almanya'dan ABD'ye göçü
- Büyük örgütlere yönelik eleştiriler
- Örgütlerde "insan" kaynaklarına verilen önemin artması